

Mevlâna aşığı ünlü tıp tarihçimiz: Prof. Dr. F. Nâfiz Uzluk

Dr. Mahmut Tokaç

1963, Ünye doğumludur. 1979'da Ünye Lisesi'nden, 1985'te İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun olmuştur. 2000 yılında İÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Deontoloji ve Tıp Tarihi Bölümü'nde doktorasını tamamlamıştır. 2002 – 2003 tarihleri arasında İstanbul 112 Ambulans Komuta Merkezi Başhekimliği, 2003 – 2009 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü'nde Genel Müdür Yardımcılığı ve Genel Müdürlük görevlerinde bulunmuştur. Halen İstanbul Başakşehir Devlet Hastanesi Başhekimisi olarak görev yapmaktadır.

Konya Ereğli'de 1902 yılında doğdu. 1921 yılında Yemen'de şehit düşen Ahmet Hamdi Bey'in oğludur. Ailenin ilk yılları, Ahmet Hamdi Bey'in görevi dolayısıyla Ereğli'de geçti. Daha sonra Konya'ya gelip yerleştiler. Mevlâna sülalesinden gelen annesi Ayşe Sıdika Hanım, genç yaşta eşini kaybettikten sonra çocuklarına hem

annelik hem de babalık yapmış, iki oğlunu da mükemmel bir şekilde yetiştirmiş tam bir "Selçuklu Hanımefendisi"dir.

Feridun Nâfiz Bey, ilk tahsilini Konya'da bitirdikten sonra İttihat ve Terakki İdadisi'nden mezun olmuştur. 1924 yılında yüksek tahsilini Haydarpaşa Tıp Fakültesi'nde tamamladı. 1925 yılında askerlik hizmetini bitirerek tabip diploması aldı. Ordu'nun Mesudiye kazası hükümet tabipliğine tayin edildi. Burada

üç yıl hizmet etti. 1928'de Konya Memleket Hastanesi Dâhiliye asistanlığına tayin edildi. 1929'da Konya bölgesi sıtma mücadele merkez tabipliğine atandı. Daha sonra Aksaray vilayet merkezindeki Sıtma Mücadele Şubesi'nde üç yıl çalıştı. Burada gösterdiği başarı dolayısıyla Sağlık Bakanlığı'ndan takdirname ile taltif edildi.

1932'de istifa ederek kendi imkânlarıyla Almanya'ya gitti. Münih Tıp Fakültesi'nin

Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun kurucuları. Oturanlar (soldan): Muallim Dr. Fuat Kamil Beksan, Dr. Ruscuklu Hakkı Üzel, Müderris Dr. Besim Ömer Akalın (Paşa) ve Ord. Prof. Dr. Akil Muhtar Özden. Ayaktakiler (soldan): Dr. Metine Belger, Dr. Feridun Nafiz Uzluk, Doç. Dr. A. Süheyl Ünver ve asistanı İhsan Önal

Feridun Nâfiz Uzluk

Friedrich von Muller idaresindeki 2. Dâhiliye Kliniğinde fahri asistan olarak çalıştı. Yine aynı fakültenin Hijyen Enstitüsüne ve Münih Devlet Bakteriyoloji Enstitüsüne devam ederek sertifika aldı. Burada çalıştığı zamanlar "Tarla fareleri üzerine Paratifo araştırmaları" yapmış ve bu husustaki çalışmaları "Archiv für Hygiene und Bakteriyoloji" mecmuasında yayımlanmıştır. 1934'de Hamburg'da bulunan Gemi ve Sıcak Memleketler Hastalıkları Enstitüsüne bir yıl devam etti. Burada açılan ve pratik yapmış tabiplerin tekâmülüne yardım eden büyük kursa iştirak ile kurs sonunda imtihana girip diploma aldı. Eppendorf Hastanesinde Schott Müller'in kliniğine devam ederek bilhassa salgın hastalıklar üzerinde çalıştı. Buradan da sertifika aldı.

1935 yılında yurda geri döndü. Sağlık Bakanlığı'nda Trakya Umumi Müfettişliği'nde seyyar salgın hastalıklar tabipliğine tayin edildi. Orada bilhassa göçmen işleri ile uğraştı. Bir sene sonra Refik Saydam Merkez Hıfzıssıhha Enstitüsü Çiçek Aşısı Mütahassıslığına tayin edildi. 1946 yılına

kadar bu Enstitünün muhtelif servislerinde çalıştı. Boğazlıyan, Kırşehir, Mucur, Niğde ve Aksaray'da çıkan salgın hastalıklarla mücadele için bütün bu şehirlerde mücadele teşkilatı kurdu.

1935'te geri döndüğünde yeni çıkan soyadı kanunu gereğince "Uzluk" soyadını aldı. 1940 yılında Ankara'da Kaledibi semtinde Uzluk Matbaası adıyla bir matbaa kurarak başta Mevlevilik kültürüne ait olmak üzere tıp tarihi ve sağlık konularında birçok eserin basılmasına vesile oldu. Asım Köksal'ın İslâm İlmihâli isimli eserini basarak o zaman ülkeye hakim olan "Tek Parti Yönetimi"nin şimşeklerini üzerine çektiği için matbaası baskına uğradı ve dağıtıldı.

1946 yılında yeni kurulan Ankara Tıp Fakültesi'nin Tıp Tarihi ve Deontoloji dersleri için ilan edilen profesörlük kadrosuna Dr. General Mazlum Boy-san, Dr. Osman Şevki Uludağ ve Dr. Feridun Nâfiz Uzluk müracaat ettiler. Feridun Nâfiz Bey oyların çoğunu alarak seçildi. Derhal çalışmalarına başlayan Feridun Nâfiz Bey, Ankara Tıp Fakültesi bünyesinde Tıp Tarihi Enstitüsü

1938 yılında Yugoslavya'da yapılan XI. Uluslararası Tıp Tarihi Kongresi'ne milli temsilci olarak katılan Dr. Süheyl Ünver'in teklifiyle Dr. Feridun Nâfiz Uzluk, Dr. Saim Erkun, Dr. Metine Belger, Dr. Ruscuklu Hakkı Üzel, Dr. Fuat Kamil Beksan, Dr. Besim Ömer Akalın, Dr. Akil Muhtar Özden ve Dr. Osman Şevki Uludağ Uluslararası Tıp Tarihi Cemiyeti'ne üye olarak kabul edildiler ve böylece "Türk Komitesi" oluştu. Aynı toplantıda Doç. Dr. Süheyl Ünver'in çizdiği dünyayı üç kez devreden yılan simgesi, Türk Tıp Tarih Kurumu'nun rozeti ve mührü olarak kabul edilmiştir.

kurdu. Burada bir başvuru kütüphanesinin oluşturulmasına gayret etti. Bu gayretin sonucunda ardında 15 bin ciltlik çok kıymetli bir referans kütüphanesi bıraktı.

1947'de Ankara Tıp Fakültesi adına Ankara Üniversitesi Dergisinin yazı heyetine seçildi. Daha sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası'nın umumi neşriyatını idare eden (genel yayın yönetmeni) Behçet Kamay'dan görevi devraldı.

Gençlik yıllarından itibaren tıp ve kültür tarihi ile ilgilenen Feridun Nâfiz Bey, güçlü bir Farsça ve Arapça, yanı sıra Fransızca ve Almanca öğrenmişti. Araştırmacı kişiliği, Türk-İslam eserlerine hayranlığı, çeşitli Doğu ve Batı dillerine hâkimiyeti dolayısıyla yurt içi ve dışındaki pek çok ilim adamı, edip ve sanatkarla irtibat kurmuş ve kongrelere katılmıştır. Almanya, Fransa, İngiltere, Hollanda, Libya, İran ve Avusturya'da inceleme ve araştırmalarda bulunmuştur. Kendi yazdığı biyografisinde 1949, 1950, 1954 senelerinde dış memleketlerde tetkiklerde bulunduğunu belirtir.

Fuat Aziz Göksel, Feridun Nâfiz Bey'in ana karakteristiğini "toplayıcı, koleksiyoncu olan bir bibliyoman" olarak belirtir. Konya'daki arşiv ile Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı'ndaki koleksiyonların günümüze kalmasını evlenmemesine borçlu olduğumuzu, son derece mütevazı koşullarda (varyemez hayatı ile) geçen bir ömürde Feridun Nâfiz Bey'in eline geçen her değeri kitaba tahvil edip bu büyük birikimi sağladığını ifade etmiştir... Merkez Kütüphanesi ve arşivinde 110 adet el yazma kitap, 485 adet matbu eser ve ayrı basım, 118 adet yayına hazırlanmış ve bir kısmı basılmış olan makale, 83 adet çeşitli konularda dosya ve çok sayıda fotoğraf ve mektup bulunmaktadır.

1960 ihtilâlinde sonra 147'ler uygulamasıyla uzaklaştırıldığı üniversiteye 1962'de geri dönen Feridun Nâfiz Bey, 13 Temmuz 1972'de emekliye ayrıldı. Emekli olduktan sonra tamamen kendini ilmi çalışmalara verdi.

Türk kültürüne, tarihine ve sanatına ışık tutacak yayınlar yaptı. Selçuklu tarihi üzerine yaptığı araştırmaları ile tanındı. Selçuk Üniversitesi'nin açılmasında büyük gayretleri oldu. Feridun Nâfiz Bey, hayatında hiç evlenmemiş ve annesinin vefatına kadar onunla birlikte yaşamıştır. 27 Eylül 1974'te 72 yaşındayken kısa bir hastalıktan sonra Ankara'da vefat etti. Cenazesi Konya'ya getirilerek Üçler Kabristanı'nda toprağa verildi.

Tıp tarihçiliği

1935 yılında ülkemize geri döndüğünde Dr. Süheyl Ünver'le dostluk ve fikir alışverişine başladı. Birlikte kurdukları "Türk Tıp Tarihi Arşivi"ni 1935 – 1943 yıllarında yayımladılar. Arapça ve Farsça dillerine hâkimiyeti sayesinde Selçuklu ve İslam Tarihi ve Medeniyeti alanlarında pek çok eserin incelenmesi, yazılması veya tercüme edilmesini katkıda bulundu.

1938 yılında Yugoslavya'da yapılan XI. Uluslararası Tıp Tarihi Kongresi'ne milli temsilci olarak katılan Dr. Süheyl Ünver'in teklifiyle Dr. Feridun Nâfiz Uzluk, Dr. Saim Erkun, Dr. Metine Belger, Dr. Ruscuklu Hakkı Üzel, Dr. Fuat Kamil Beksan, Dr. Besim Ömer Akalın, Dr. Akil Muhtar Özden ve Dr. Osman Şevki Uludağ Uluslararası Tıp Tarihi Cemiyeti'ne üye olarak kabul edildiler ve böylece "Türk Komitesi" oluştu. Aynı toplantıda Doç. Dr. Süheyl Ünver'in çizdiği dünyayı üç kez devreden yılan simgesi, Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun rozeti ve mührü olarak kabul edilmiştir. Dr. Süheyl Ünver yurda dönünce Uluslararası Tıp Tarihi Cemiyeti'nin Türk Komitesini toplantıya çağırması, 6 Ekim 1938'de yapılan ilk toplantıda başkanlığa Prof. Dr. Besim Ömer Akalın seçilmiştir. (Resim 3) Kurumun ilk tüzüğü olan "Türk Tıp Tarihi Kurumu Nizamnamesi" Dr. Feridun Nâfiz Uzluk tarafından 1938'de hazırlanmıştır. Kurucu üyelerce incelendikten sonra Valiliğe 7 Ocak 1939 tarihinde verilmiş ve 1940 yılında yürürlüğe girmiştir.

Yazarlığı

Prof. Dr. Aykut Kazancıgil'in tespit edebildiği kadarıyla, Feridun Nâfiz Bey'in ilk yazısı 1922 yılında Peyam-ı Sabah'ta çıkmıştır. Mevlevilik ve Türk kültürüne ilişkin yazılarını İkdâm Gazetesi, Milli Mecma, Tasvir Gazetesi, Yeni Sabah, Ulus, Fetih Gazetesi, Türk Düşüncesi, Yeni Gün Gazetesi, Selamet, Türk Dili, Türk Yurdu, Kudret Gazetesi, Türk Folklor Araştırmaları, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Vakıflar Dergisi, Adalet Gazetesi, Ülkemiz, Önyasya gibi çok çeşitli gazete ve dergilerde yayımlamıştır.

Tıbbı ve tıp tarihine ilişkin yazılarını ise başta genel yayın yönetmenliğini de yaptığı Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası olmak üzere Türk Tıp Tarihi Araştırmaları, İstanbul Seririyatı, Dirim, Tedavi Kliniği ve Laboratuvarı, Sıhhiye Mecmuası, Hıfzıssıhha ve Tecrübî Biyoloji Mecmuası, Türk Hijyen ve Tecrübî Biyoloji Dergisi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Ankara Üniversitesi Eczacı Yıllığı, Askeri Tıp Dergisi, Poliklinik, Tıbbiyeli, Sağlık Dergisi, Neşter, Annales de l'Univ. d'Ankara, Acta Medica Turcica vb. gibi tıbbi dergilerde yayımlamıştır.

Konya'da yerel olarak çıkan Babalık Gazetesi ve Aksaray Gazetesi'nde çok sayıda makalesi yayımlanır. Ayrıca Halk Gazetesi, Yeni Fikir dergisi, Konya Dergisi, Ekekon Gazetesi, Yeni Konya Gazetesi, Zafer Gazetesi, Çağrı gibi Konya gazete ve dergilerinde de yazılar yazmıştır. Makalelerinin bir kısmını Hekim Şifâî ve Bay Sungur müstearlarıyla yazmıştır.

Mevleviliği

Hız. Mevlana'nın soyundan gelen bir çelebi olan Feridun Nâfiz ve ağabeyi Şahabettin Beyler çocukluklarını Şems Mahallesi'nde, Mevlevi muhiti ve kültürü içerisinde geçirmişlerdir. İstanbul'da biri doktorluk, diğeri mimarlık eğitimi boyunca Üsküdar Mevlevihanesi şeyhi Ahmet Remzi Dede'nin terbiyesi altında yetişmişlerdir. 1925 yılında çıkarılan kanunla tekke ve zaviyeler kapatılınca Mevlevi Tekkeleri de kapatılınca çok üzülen Feridun Nâfiz ve Şahabettin Beyler, Mevlevilik kültür mirasının korunmasını kendilerine vazife edinirler ve ömürlerini mensup olduğu ocağın kültür ve irfanını yaymaya adanır.

Konya'da Feridun Nâfiz Bey'in öncülüğünde Mevlana'yı tanıtmak ve bankaya yatırılan paralarla Mevlana'nın kıymetli eserlerini birer birer neşrettirmek amacıyla Mevlana'yı Sevenler Derneği kurulur. Bankada beş lirası bulunan her Konyalı ileride neşredilecek bu değerli eserlerden birer tane elde edebilecekler. Ayrıca bankada birikmiş bu paralarla gelecekte açılacak olan Konya Selçuk Üniversitesi'ne eleman yetiştirilmesine çalışılacaktır.

Feridun Nâfiz Bey'in gayretleriyle Konya'da ilk anma töreni gerçekleşir. Mevlana'nın ölümünün 673'üncü yıldönümüne rastlayan 17 Aralık 1946 Salı günü yapılan törende Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk, "Mevlana'nın Hayat ve Eserleri" hakkında bir konuşma yapmıştır. Yerel gazetelerde bu konuşmayla ilgili değerlendirmeler yer almıştır. Bunlardan birine kulak verelim: "Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk'un, Mevlana'nın bütün bir portresinin yer aldığı sahne-

de yaptığı Mevlana hakkında vakîfâne ve ilmî konuşması çok beğenilmiştir. Epeyce kalabalık ve çoğu aydın olan izleyiciler, neyin derunî ve ilâhî sesinden sonra bu değerli hemşehrilerinin konuşmasını zevkle ve geniş bir ilgi, büyük bir dikkatle dinlemişlerdir. Profesör zaman zaman takdirle alkışlanmış, böylelikle Mevlana'yı "iyi anladığı ve anlattığı tasdik edilmiştir." Bir başka gazetenin haberine göre ise Uzluk konuşmasında "Divan-ı Kebir'ini bastır-mak şerefi, Konya'ya ve Konya zengin-lerine nasip olmalıdır. Garplılar, Mevlana'yı bizden çok evvel anlamış-lar, eserlerini dillerine çevirmişler, hak-kında eserler yazmışlardır." demiştir.

Feridun Nâfiz Beyin Arapça ve Farsça dillerine hâkimiyeti ona Mevlana araştırmaları ile ilgili pek çok eserin incelen-mesi, yazılması veya tercüme edilmesi imkânını sağlamıştır. Feridun Nâfiz Bey, Mevlâna'nın Mesnevilerini, gazellerini ana dili gibi anlar ve anlatır.

Sanat merakı

Şahabettin Uzluk, Feridun Nâfiz Bey'in sanat merakını notlarında şöyle anlat-maktadır: "Daha İstanbul'dayken Çallı İbrahim, Fehiman, Ruhi Bey gibi Türk ressamlarının musahabelerinde bulun-du ve uzun müddet onların eserlerini İs-tanbul ve Ankara'da açılan sergilerde takip etti. Bilhassa Türk sanat şubelerinden resim, mimarî, yazı ve müzikte büyük bir anlayışı olduğu gibi, genel ve özel sanat tarihi bilimini de Avrupa'da yaptığı stajlar arasında kuvvetlendirdi. Bir mimar kadar abidelerden ve bir hat-tat kadar yazı çeşitlerinden anlar. Mevle-vihanede geçen hayatı esnasında da, en güçlü ayınların makamlarını tefrika muktedirdi. Hattat, ressam, mimar, hey-keltıraş ve müzisyenlerden birçok ölmüş ve sağ ahbabları vardı. Abdülhak Hâmid, Süleyman Nazif, Rıza Tevfik gibi tanıdıklarla yıllarca yüz yüze geldi, soh-bette bulundu." Tarihi eserlere verdiği değer sebebiyle uzun yıllar Türkiye Anıt-lar Derneği Başkanlığı'nda bulundu.

Bilimsel yönü

Türkiye'nin en değerli tıp tarihçileri ara-sında yer alan Feridun Nâfiz Bey, Mevlevilik kültürü ve sanatta olduğu kadar aynı derece ve derinlikte İslâm ve Türk tıp tarihi, Selçuklu tarihi, Türk dili, Türk kültürü, felsefe, kimya, fizik dallarında da çok geniş bilgiye sahip bir bilim adamıdır. Çok değişik konuda araştı-rmalar yaptı; pek çok makale, tebliğ ve eseri yayımladı. Hem yurt içi hem yurt dışında sayısız konferans, kongre ve seminerlere katıldı. İlim, sanat, fikir ve tıp kurum ve kuruluşlarında görevler üstlendi. Bir yazarımızın tabiriyle "Baş-ka illerde sanı çağırılan, iftihar kaynağı-mız, ulu bir kişiydi."

Arşivi

Fuat Aziz Göksel, Feridun Nâfiz Bey'in ana karakteristiğini "toplayıcı, koleksi-yoncu olan bir bibliyoman" olarak belir-tir. Konya'daki arşiv ile Ankara Üniversi-tesi Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı'ndaki koleksiyonların günümüze kalmasını evlenmemesine borçlu oldu-ğumuzu, son derece mütevazı koşullar-da (varyemez hayatı ile) geçen bir ömürde Feridun Nâfiz Bey'in eline ge-çen her değerli kitaba tahvil edip bu büyük birikimi sağladığını ifade etmiştir. Bu kadar seçkin tıp yazmasını toplaya-bilmek bile başlı başına bir başarı ola-rak görülmelidir. Binlerce kitaptan olu-şan zengin kütüphanesi ağabeyi Şehabettin Bey ve eşi Nimet Uzluk tara-fından Mevlâna Enstitüsü'ne hibe edil-di. Uzluk kardeşlerin geride bıraktıkları eserlerden Konya İl Halk Kütüphanesi Uzluk Bölümü'ndeki yazma eserlerle bazı sanat ürünü çalışmalar, Bölge Yaz-malar Kütüphanesi'ne, diğer bir kısmı da Selçuk Üniversite'nin Merkez Kütüphanesi'ne taşınmıştır. Merkez Kü-tüphanesi ve arşivinde 110 adet el yaz-ma kitap, 485 adet matbu eser ve ayrı basım, 118 adet yayına hazırlanmış ve bir kısmı basılmış olan makale, 83 adet çeşitli konularda dosya ve çok sayıda fotoğraf ve mektup bulunmaktadır.

Uzluk arşivi ile ilgili kişisel bir hatıram

Türk Tıp Tarihi Kurumu ve Ege Üniversi-tesi Tıp Fakültesi ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı'nca 22-24 Mayıs 2000 tarihinde İzmir'de düzenlenen "VI. Türk Tıp Tarihi Kongresi'nde Selçuklu Araştırmaları Merkezi (SÜSAM) Başkanı Prof. Dr. Ha-şim Karpuz tarafından "Selçuk Üniver-sitesi Selçuklu Araştırmaları Merke-zindeki Feridun Nâfiz Uzluk Arşivi" başlıklı bir bildiri sunulmuştu. O toplan-tıda, Haşim Karpuz Mevlevilik tarihine ilişkin arşivin tasnifinin, Fen Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Yakup Şafak başkanlığındaki bir heyet-le yapıldığını ancak tıp tarihine ilişkin arşivin tasnifi için Osmanlıca el yazma-sı okuyabilen bir tıp tarihçisine ihtiyaç-larının olduğunu bildirerek kongre he-yetinden yardım istemişti. Ben de henüz doktorasını tamamlamış bir tıp tarihçisi olarak bildiri sunmak üzere o kongrede idim. Prof. Dr. Ekmeleddin İh-sanoğlu, Prof. Dr. Nil Sarı, Prof. Dr. Ali Haydar Bayat (merhum), tez danışma-nım Prof. Dr. Ayten Altıntaş ve diğer hocalar hep birlikte bu iş için Konya'ya gönderilmem kararını verdiler. "Emir edepten üstündür" sözü gereğince ve-rilen vazifeyi kabul ettim. Ayten Ho-cam, o zamanki Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Abdurrahman Kutlu ile görüşmek üzere randevu aldı. Ne yazık ki görüşmeden sonra hiçbir gelişme olmadı. Bir süre sonra Konya'da yapı-lan Mevlana Kongresinin gala yeme-

ğinde aynı hocalarımız konuyu tekrar rektöre hatırlattılar. Rektör yemekte "Olur." dediği halde yine bir gelişme olmadı. Daha sonra rektörün görev sü-resi bitti. Yerine seçilen Prof. Dr. Süley-man Okudan'ın rektörlüğü döneminde konu yeniden gündeme geldi. O za-man da ben Sağlık Bakanlığı'nda ilaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü görevin-de olduğum için maalesef gidemedim.

"Mesir"e farklı anlam

Feridun Nâfiz Bey, gezilecek yer anla-mına gelen "mesir" sözcüğüne dayana-rak bir bakıma gezme, eğlence haf-tası olarak algılanan Mesir Bayramı'na değişik bir açıdan bakmıştır. Ona göre mesir, Pontus Kralı Mithridates'in (MÖ 132-63) isminin günümüze gelen şekli-dir. Mithridates, içinde 54 madenin bulunduğu bir panzehir tertip etmiş, bu çok meşhur olmuş ve buna "mithridati-cum" denmiştir. Daha sonra mithridati-cum kelimesi kısaltılmış ve "mithir" ol-muştur. Rumca'da (th) "s" gibi okunduğundan "misir" şeklini almıştır. Zamanla misir kelimesi Osmanlıca me-sir kelimesiyle aynı okunuşu alınca, mana olarak mesire yani eğlence ve şenliğe dönüşmüştür.

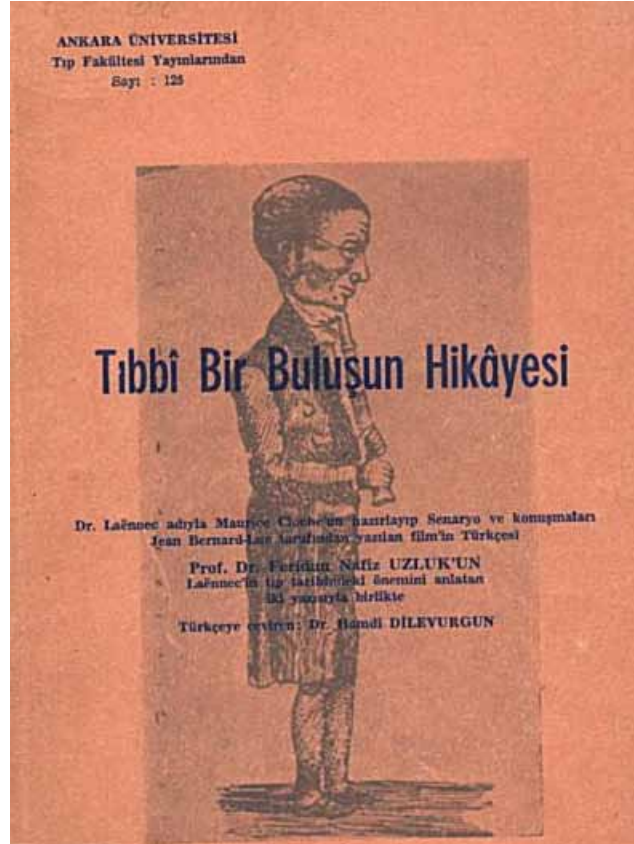
Birkaç hatıra

Ali Emiri Efendi

(Dr. Muhtar Tevfikoğlu'ndan nakille...) Ali Emiri Efendi ölümünden iki üç gün evvel Feridun Nâfiz Bey'e rahatsızlığın-dan şikâyet ederek tedavisi için gere-ken şeyin yapılmasını rica etmiş. Feri-dun Nâfiz Bey, Prof. Mazhar Osman'ın Çağaloğlu'ndaki muayenehanesine gi-dip durumu anlatmış. Hasta o gün am-bulansla Şişli'deki Fransız Hastanesine (Hôpital de la Paix) nakledilmiş. Hastane-de 23 Ocak 1924'te vefat eden Ali Emiri Efendi'nin naaşı Fatih türbesi ci-varına defnolunmuştur.

Atatürk ve Abdülhalim Çelebi Efendi

"Prof. Dr. Yurdakul Yurdakul bir bayram günü babasıyla birlikte, Eski Eserleri Koruma Derneği'nde birlikte çalıştığı Feridun Nâfiz Bey'i evinde ziyarete gi-der. Babası bu ziyarette Muzaffer Kılıç'ın Feridun Nâfiz Bey'in dayısı Ab-dülhalim Efendi ile ilgili aktardığı bir olayı anlatır. Olay şöyledir: *Bir gün Ata-türk Samanpazarı'nda Ali Efendi isimli bir kitapçının dükkânında asılı bir halı görür ve bu çok güzel halının ne için durduğunu sorar. Kitapçı, paraya ihti-yacı olan birinin emanet bıraktığını ama isminin söylenmemesini özellikle rica ettiğini söyleyince halının fiyatını sorar. Kitapçı, sahibinin 40 lira istediğini belirtip yine de ismini vermez. Israr edince istemeyerek ve sıkılarak Mevla-na sülalesinden gelmiş, Konya millet-*

Solda, Dr. Uzluk'un, "Dr. Laennec" isimli Fransız filminin senaryosundan uyarlanarak yazdığı "Tıbbi Bir Buluşun Hikâyesi" adlı kitap. Sağda "Dr. Laennec" isimli Fransız filminin afişi

vekili olarak Meclis'te görev yapan Abdülhalim Çelebi'nin adını verir. Atatürk kitapçıya 40 lira verip halıyı Abdülhalim Efendi'nin evine yollamasını söyler. Aynı akşam Abdülhalim Efendi'nin evine gittiğinde Abdülhalim Efendi, "Paşam halıyı almışsınız. Fakat halı evime geri geldi. Müsaade ederseniz, arabamıza koyduralım." der. Atatürk "Onu sana emaneten bırakıyoruz. Her gelmemizde onu burada görmek ve üzerinde oturmak isteriz." diyerek veda edip ayrılır. Bu olayı dinleyen Feridun Nâfiz Hoca "Abdülhalim Efendi o halıyı Konya Mevlana Müzesi kurulunca oraya armağan etmiştir. O şimdi oradadır." demiştir."

Niğdeli Hakkı Eroğlu (öl. 1955) hakkında yazdığı not

Bu zât, şimdi sağ olup Sâdi'nin Gülistân'ını «Gülsuyu» adıyla tercüme (edip) bastırmıştır; Niğde Halkevi hesabına satılmaktadır. Bostân'ı dahi nazmen tercüme eylemiştir. Sultan Veled Hazretleri'nin Rebâb-nâme'sini ücreti tarafımdan verilme üzere tercüme eyledi; yanımdadır. İntihâ-nâme'sini dahî tercüme ettirmek istiyorum. Çalışkan, şiiri okunur (bir) şairdir. 6 Ramazan 1364/15 Ağustos 1945. (İntihâ-nâme'nin dahî -ücreti tarafımdan 600 lira olarak ödenmiş ve- tercümesini bitirmiştir. Tanrı uzun ömür versin diye dua ediyorum. Şimdi de Tabakâtü'l-etibbâ'yı tercüme ettiriyorum.)

Bir film, bir kitap

Feridun Nâfiz Bey 1949'da Paris'te Doctor Laennec isimli bir film görür. Senaryosunu Jean Bernard-Luc'un yazdığı ve Maurice Cloche'un yönettiği filmde Pierre Blanchar başrolde oynamaktadır. Filmin senaryosunu da okuyan Feridun Nâfiz Bey, bu filmi öğrencilerinin de görmesini ister ve zamanın Ankara Üniversitesi Tıp fakültesi öğrencilerine bu filmi seyrettirir. Ayrıca filmin senaryosunun kitabını Türkçe'ye tercüme ettirerek "Tıbbi Bir Buluşun Hikâyesi" isimle yayımlar. Kitapta ayrıca Feridun Nâfiz Bey'in "Niçin yayımlıyoruz" başlıklı yazısı, Edouard Rist'in "Laennec" adlı makalesi ve Georges Canetti'nin önsözü de vardır. Kitap, ilk sivil tıp fakültemizin 1879'da genç yaşta veremden ölen Dr. Kırımlı Aziz Bey'e adanmış. Kitapta ayrıca filmden 13 fotoğraf, ilk stetoskopun resmi, Laennec'in bir portresi ve imzası, bir de Kırımlı Aziz Beyin bir resmi vardır.

Bir haber

Türk Tıp Tarihi Kurumu Kurucu Üyesi Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk'un adının verildiği sağlık ocağının açılışı (İstanbul'un Beykoz ilçesinde) İncirköy Mahallesi Çukurçayır Meydanı'nda gerçekleştirildi. Konuşmaların ardından Kaymakam Aydın Ergün sağlık ocağının açılış kurdelesini protokol ile birlikte kesti.

Kaynaklar

Arda, Berna, "F. Nâfiz Uzluk, Kendi Kaleminden Biyografisi", Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deontoloji AD resmi web sayfası. http://www.medicine.ankara.edu.tr/basic_medical/deontology/Tarihce/Uzluk.htm, Erişim Tarihi: 13.07.2010.]

Başağaoğlu, İbrahim, "Türk Tıp Tarihi Kurumu Tarihçesi", (Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi AD resmi web sayfası, <http://www.ctf.edu.tr/ctfdeont/turkiptarihikurumu.htm>, Erişim Tarihi 13.07.2010.)

Bayat, Ali Haydar, "Manisa Mesir Bayramı ve Darüşşifası", (Manisa Turizm Derneği Yayınları, No.2), 1981.

"Dr. Mustafa Nâfiz Uzluk" Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi resmi web sitesi. http://www.rshm.gov.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=44, Erişim Tarihi: 02.08.2010.

Es, Selçuk, "Feridun Nâfiz Uzluk", Büyük Konya Ansiklopedisi. [Kaynak: M.Ali UZ, "Konya Kültürüne Hizmet Edenler", (Büyükşehir Belediyesi Yayınları), Konya 2003]

Karpuz, Haşim, "Uzluk Ailesi ve Feridun Nâfiz Uzluk", Merhaba Gazetesi Akademik Sayfalar, Sayı: 21, Konya, 2004. <http://www.kto.org.tr/tr/dergi/dergiyazioku.asp?yno=887&ano=68>, Erişim Tarihi: 13.07.2010.

Karpuz, Haşim, Şafak, Yakup, "Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi'ndeki Feridun Nâfiz Uzluk Arşivi", Tıp Tarihi Araştırmaları, S.XI, s.74-77, İstanbul, 2003. [Türk Tıp Tarihi Kurumu ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Tıp Tarihi Ababilim

Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk Sağlık Ocağı'nın açılış töreninden bir kare

Dalı'nca 22-24 Mayıs 2000 tarihinde İzmir'de düzenlenen "VI. Türk Tıp Tarihi Kongresi"nde Prof.Dr. Haşım Karpuz tarafından sunulmuş tebliğin metni.]

Kazancıgil, Aykut, "Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk (1902-1974) Hayatı-Çalışmaları", Tıp Tarihi Araştırmaları, S.11, s.78-97, İstanbul, 2003.

Kazancıgil, Aykut, "Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk (1902-1974) Hayatı, Özellikleri", Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü'nün 25 Yıllık Bilimsel Çalışması - Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk'un Basılmış, Basılacak Kitapları", FNU Armağanı, Sayfa: 65-89.

"Mevlana Anıldı", Selçuk, S.112, 18 Aralık 1946, s.2. Konya Büyükşehir Belediyesi resmi web sayfası, ilgili link: <http://www.konya.bel.tr/mevlana.php#>, Erişim Tarihi 03.08.2010.

"Mevlana'yı Andık", Babalık, S.6748, 19 Aralık 1946, s.1. Konya Büyükşehir Belediyesi resmi web sayfası, <http://www.konya.bel.tr/mevlana.php#>, Erişim Tarihi 03.08.2010.

Özcan Mustafa, "Mevlana Anma Törenleri (1946-1960)", Konya Büyükşehir Belediyesi resmi web sayfası, <http://www.konya.bel.tr/mevlana.php#>, Erişim Tarihi 03.08.2010.

Özönder, Hasan, "Eylüllerin Kopardığı Birkaç Konya Yaprığı", Konya Bülteni, Eylül/Ekim 1997, s.20-21. M.Ali Uz, "Konya Kültürüne Hizmet Edenler", (Büyükşehir Belediyesi Yayınları), Konya 2003

Sakaoğlu, Saim, "Atasözleri İçin Yeni Bir Kaynak: Örnek Dil Cümleleri", I. Uluslararası Atatürk ve Türk Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri. Kültür ve Turizm Bakanlığı resmi web sitesi, Erişim Tarihi: 13.07.2010, <http://kygm.kulturturizm.gov.tr/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA781CAA92714FCE0F6E3036611F52BD1>.

Şafak, Yakup, "Ahmed Emri'nin F. Nâfiz Uzluk'a Yazdığı Mektuplarda Ahmed Remzi Dede'yle İlgili Bilgiler", Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi, Yıl: III, S.9, Bahar 2003. <http://www.doguedebiyati.com/nusha/09/safak-emri-remzi.doc>. Erişim Tarihi: 02.08.2010.

Şafak, Yakup, "Yirminci Yüzyılın İlk Yarısında Şems Zâviyesi". (TÜRKKAD (İst. Şb.) ve Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından 11-16 Aralık 2009 tarihlerinde İstanbul ve Konya'da düzenlenen "Güneşle Aydınlananlar – Uluslar Arası Şems-i Tebrizi Sempozyumu"nda sunulan bildiri.) <http://akademik.semazen.net/>, http://akademik.semazen.net/author_article_print.php?id=1449, Erişim Tarihi: 13.07.2010.

Şafak, Yakup, "Feridun Nâfiz Uzluk'un Notları", Dipnotlar <http://akademik.semazen.net> http://akademik.semazen.net/author_article_detail.php?id=809, Erişim Tarihi: 13.07.2010.

Şafak, Yakup, "Şahabettin Uzluk'un Notlarında Son Dönem Yaşamış Konya'lı Mevleviler (2)", Merhaba Akademik Sayfalar, C.7, S.34, 14 Kasım 2007, s.524-525.

Tevfikoğlu, Muhtar, "Ali Emiri Efendi", Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989. [Ayrıca Muhtar TEVFIKOĞLU, "Millet Kütüphanesi Kurucusu Ali Emiri Efendi", Türk Kültürü, C.VIII, S.88 (Şubat 1970), s.244-252.]

"Türk Tıp Tarihi Kurumu Tarihçesi", Türk Tıp Tarihi Kurumu resmi web sitesi, Erişim Tarihi: 13.07.2010. <http://www.tttk.org.tr/tarihce.htm>.

Uz, M.Ali, "Konya Kültürüne Hizmet Edenler", (Büyükşehir Belediyesi Yayınları), Konya 2003. <http://www.kto.org.tr/tr/dergi/dergiyazioku.asp?yno=887&ano=68>, Erişim Tarihi: 13.07.2010.

"Yatırımlar Sürüyor". Beykozpostası, 26.03.2010, Beykozpostası web sitesi http://www.beykozpostasi.gen.tr/yatirim_2-haberi.html, Erişim Tarihi: 13.07.2010.

Yurdakul, Yurdakul, "Atatürk'ten Hiç Yayınlanmamış Anılar", (Truva Yayınları. ISBN: 975-6297-37-6.) s.104-106. <http://www.isteaturk.com/haber/4455/ataturk-ve-abdulhalim-celebi-efendi>, Erişim Tarihi: 13.07.2010.